

5. De inzet van Deventer

Deze Stadsvisie betreft de visie van het gemeentebestuur van Deventer op de beleidsrichting en het handelingsperspectief van de gemeente voor de periode 2004 tot en met 2009. Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad kwamen via een onderscheiden afweging en bestuurlijk overleg (dualisme) tot deze gezamenlijke visie.

Deze visie vormt voor Deventer de inzet voor in de eerste plaats de eigen gemeentelijke afwegingen in het kader van de begrotingscyclus, bij bezuinigingen etc. Tevens vormt deze visie de inzet van Deventer voor de af te sluiten convenanten met provincie en rijk in het kader van het grotestedenbeleid.

Provincie Overijssel

De nieuwe Staten hebben in hun bestuursakkoord de financiële inzet voor het grotestedenbeleid gecontinueerd. De provincie wil medio 2004 met Deventer een nieuw convenant grotestedenbeleid ondertekenen. De provincie wil zich – in tegenstelling tot de vorige periode – richten op een beperkt aantal zaken waar de provincie ook een meerwaarde heeft. Een verschillende inzet voor de vijf Overijsselse GSB-steden kan hiervan het gevolg zijn.

Voor het gemeentebestuur van Deventer zijn de prioriteiten uit de Stadsvisie dé inzet van de gesprekken en onderhandelingen. De provinciale prioriteiten - wonen in de stad, versterken veiligheid, sociale samenhang en de economie als motor - sluiten hierop overigens uitstekend aan. Deventer wil concreet inzetten op het thema herstructurering van woonwijken. Dit thema fungeert als een beleidsraam waarbinnen alle Deventer prioriteiten aan de orde komen. De herstructureringsopgave maakt ook deel uit van regionale afspraken in het kader van het stedelijk netwerk Stedendriehoek. Deventer vraagt ook aandacht voor zijn ligging als Overijsselse stad in een stedelijk netwerk dat overwegend behoort tot de provincie Gelderland.

Bedoeling is in de periode vanaf nu tot medio 2004 tot concrete afspraken te komen over prestaties en wederzijdse inzet van middelen. Voor de provincie gaat het niet alleen om de extra GSB-middelen, maar ook om de reguliere middelen.

Rijksoverheid

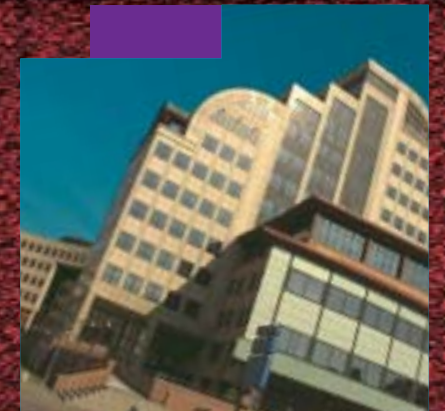
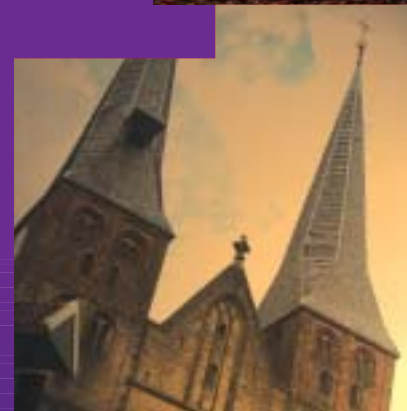
Het nieuwe kabinet gaat door met het grotestedenbeleid (GSB-III). De prioriteiten van het kabinet liggen bij sociale veiligheid, integratie en inburgering, herstructurering van woonwijken, versterken economisch structuur en investeren in de jeugd. De uitwerking van deze prioriteiten in beleidskaders voor stedelijke vernieuwing, stadseconomie, sociaal beleid en veiligheid, als ook de budgettaire ruimte, zal eind 2004 definitief worden vastgesteld.

In de eerste helft van 2004 moeten de steden een nieuw GSB-programma opstellen en in de tweede helft heeft het overleg en de onderhandelingen plaats met het rijk. Dit moet eind 2004 leiden tot een nieuw stadsconvenant grotestedenbeleid 2005 tot en met 2009. Voor Deventer is de stadsvisie richtinggevend voor de inhoud van het nieuwe GSB-programma. Deventer wil dat het rijk de visie en de prioriteiten van het lokale bestuur als uitgangspunt neemt voor het overleg en de afspraken voor de nieuwe convenantperiode.

Nota Actualisatie Stadsvisie Deventer

Naar een nieuw evenwicht

Colofon Deze Nota is goedgekeurd door de gemeenteraad van Deventer op 1 maart 2004
Opmaak: de PLOEG communicatie • Foto's: Auke Pluim en Martin Hogeboom • Druk: St Ives • Oplage: 1.000 ex.

gemeente Deventer
1 maart 2004

1.	Inleiding	3
2.	Visie op Deventer	4
3.	De staat van de stad in 2003	7
3.1	De marktpositie van Deventer	7
3.2	Het leefklimaat van Deventer	9
3.3	Welvaart en ontplooiingskansen in Deventer	10
3.4	De omgevingskwaliteit van Deventer	12
4.	Focus op vijf topprioriteiten	13
4.1	Openbare ruimte	13
4.2	Sociaal beleid en voorzieningen	15
4.3	Veiligheid	16
4.4	Economische dynamiek en werkgelegenheid	17
4.5	Herstructurering woonwijken	18
5.	De inzet van Deventer	20

De gemeente Deventer heeft in 1999 een stadsvisie opgesteld: ‘Vitale stad in evenwicht’. In dit document heeft Deventer zijn visie gegeven op de ontwikkelingen en de toekomst van de stad en de wijze waarop deze visie kan worden gerealiseerd. Sinds 1999 is veel bereikt: er zijn vele projecten en acties uitgevoerd en er zijn op tal van terreinen aansprekende resultaten geboekt.

Nu we vier jaar verder zijn, is het van belang de stadsvisie te actualiseren. Immers, de omstandigheden zijn intussen veranderd. Bovendien zullen in 2004 nieuwe convenanten in het kader van het nationale en provinciale grotestedenbeleid (GSB) worden afgesloten voor de periode 2005-2009. Door tijdig de strategie voor de middel-lange termijn uit te zetten kunnen we richting geven aan de inhoud van de nieuwe conventanten.

Bij het opzetten van deze geactualiseerde stadsvisie hebben we ons laten leiden door de volgende principes:

- de stadsvisie biedt een totaalbeeld van de langetermijnvisies op het gebied van de economische, sociale en fysiek-ruimtelijke ontwikkeling
- de stadsvisie biedt een handelingsperspectief voor de periode 2005-2009
- de stadsvisie spitst zich toe op een beperkt aantal topprioriteiten van de stad; hiermee wordt tegemoet gekomen aan de conclusie van de Visitatiecommissie Grotestedenbeleid over de afgelopen periode (“een landschap zonder pieken”).

In hoofdstuk 2 zijn de samenhang tussen de visie, de analyse van de stad en de opgaven voor de toekomst uitgewerkt.

In hoofdstuk 3 is de actuele sterkte–zwakte-analyse van Deventer opgenomen. Hierbij is tevens gekeken naar de vraag of de gemeente over voldoende realisatievermogen beschikt. De analyse doet uitspraken op vier dimensies die betrekking hebben op de samenhang tussen de bekende pijlers van het GSB: (fysiek, sociaal, economisch en veiligheid):

1. de marktpositie van Deventer
2. het leefklimaat van Deventer
3. welvaart en ontplooiingskansen in Deventer
4. de omgevingskwaliteit van Deventer.

In hoofdstuk 4 is de keuze voor de belangrijkste prioriteiten in de nieuwe periode aangegeven.

Deze topprioriteiten zijn:

1. openbare ruimte
2. sociaal beleid en voorzieningen
3. veiligheid
4. economische dynamiek en werkgelegenheid
5. herstructurering van woonwijken.

Deze rapportage wordt in hoofdstuk 5 afgerond met een voorstel voor de inzet van Deventer in het grotestedenbeleid.

2. Visie op Deventer

De Stadsvisie ‘Deventer Vitale stad in evenwicht’ is in 1999 vastgesteld. De daarin ontvouwde visie heeft nauwelijks aan actualiteit ingeboet. Wel is het nodig deze visie te confronteren met veranderende omstandigheden.

Schets van Deventer

Deventer heeft een groot aantal positieve kenmerken en ontwikkelingsmogelijkheden. De ligging aan de IJssel, de historische binnenstad, het omliggende landschap en de ligging aan de west-oost corridor (A1) bepalen in hoge mate de aantrekkelijkheid van de stad en haar ontwikkelingsmogelijkheden. Maar dit geldt evenzeer voor de aansprekende nieuwbouw in de uitbreidingsgebieden en in de bestaande stad als voor het hoge niveau van de voorzieningen voor onderwijs, zorg, cultuur en recreatie.

De elementen die Deventer tot Deventer maken zijn uniek. De sociaal-culturele karakteristieken en de openheid die nieuwkomers ervaren, houden verband met de ligging in de stedelijke invloedssfeer en de schaal waarop het dagelijkse leven zich afspeelt. Identiteit en aantrekkelijkheid zijn op een groter schaalniveau - de Stedendriehoek – onderdeel van een gedifferentieerd aanbod van woon- en werkmilieus.

Deventer wordt tegelijkertijd geconfronteerd met een aantal problemen, zoals de afhankelijkheid van de werkgelegenheid van een beperkt aantal grote bedrijven, een relatief groot deel van de werklozen dat geen startkwalificatie heeft, veranderingen in de bevolkingsamenstelling van woonwijken, onder andere door het vertrek van middeninkomens uit oudere woonwijken naar de Vinexlocatie De Vijfhoek, discrepanties tussen vraag en aanbod op de woningmarkt en een toename van de onveiligheidsgevoelens.

Daarbij zal Deventer ook moeten inspelen op trends die zowel kansrijk als bedreigend voor zijn ontwikkeling kunnen zijn. Belangrijke ontwikkelingen zijn het verdwijnen van ‘maak’-industrie naar lagelonenlanden, de vergrijzing of ontgroening, de instroom van migranten, de schaalvergroting van uitvoeringsorganisaties en de toegenomen samenwerking in de Stedendriehoek (stedelijk netwerk).

De opgave van Deventer wordt niet alleen bepaald door fysiek-ruimtelijke achterstanden, in toenemende mate spelen ook leefbaarheidsaspec-

ten een rol. Leefbaarheidsaspecten zijn belangrijke levensbehoeften zoals werk, huisvesting, schone omgeving, veiligheid en stedelijke basisvoorzieningen. Deze aspecten bepalen in toenemende mate de attractie van de stad, zowel voor (toekomstige) bewoners als bedrijven.

Visie op Deventer

Deventer is een middelgrote stad die in een snel tempo verandert. De afgelopen periode is veel in gang gezet en zijn aansprekende resultaten bereikt. De herinrichting van de binnenstad is voltooid en dwingt bewondering af van bewoners en bezoekers. De ontwikkeling van de Grachtengordel en de As Binnenstad-Colmschate is in volle gang. De uitbreidingswijk De Vijfhoek (Vinex) nadert zijn voltooiing en in de bestaande stad wordt gebouwd aan vernieuwing van de Driebergenbuurt. De werkloosheid is de afgelopen periode ook in verhouding tot vergelijkbare steden sterk verminderd.

Deventer wil een dynamische stad zijn met een sterke economische positie. Een sterke stad heeft meer mogelijkheden een sociale en culturele stad te zijn. Het is een taak van de gemeente impulsen te geven die de dynamiek stimuleren. Deventer realiseert zich meer dan voorheen dat hij zich daarbij moet concentreren op een beperkt aantal onderwerpen dat de gemeente – samen met haar partners – ook daadwerkelijk kan realiseren. Er moet een betere verhouding ontstaan tussen ambities en mogelijkheden.

In relatie tot de dynamische stad geldt als uitgangspunt dat Deventer een stad in evenwicht moet zijn. Het streven naar evenwicht tussen de fysiek-ruimtelijke en economische én sociale en culturele ontwikkeling is de rode draad in de opeenvolgende stadsvisies van Deventer. Dit impliceert onder meer dat de groei van welvaart moet leiden tot een gelijktijdige versterking van de sociale structuur en de culturele mogelijkheden van de stad. Hoewel er in Deventer sprake is van eenzijdig samengestelde wijken wil de gemeente de tweedeling tussen de verschillende bevolkingsgroepen die hier het gevolg van is

zoveel mogelijk beperken. Dit geldt zowel ten aanzien van werk en inkomen als ten aanzien van wonen en maatschappelijke participatie.

Op regionale schaal wil Deventer, samen met de andere gemeenten van het stedelijk netwerk Stedendriehoek, samenhangende oplossingen zoeken voor problemen en kansen die de gemeentegrenzen overstijgen. De ontwikkeling van het woningaanbod waar Deventer op koerst, zoals toename van centrumstedelijke en vooral groenstedelijke woonmilieus en afname van buitencentrum-woonmilieus, is het resultaat van analyse van de regionale woningmarkt en beleidsafstemming met de andere stedelijke en landelijke gemeenten van de Stedendriehoek. Dat geldt ook voor het aanbod van bedrijventerreinen en de fasering en segmentering daarvan.

Het opstellen van de regionale Structuurvisie Stedendriehoek 2030 heeft aangetoond, dat gemeenschappelijke ruimtelijke planvorming leidt tot andere en meer verantwoorde en evenwichtige keuzen voor de ruimtelijke inrichting, dan wanneer elk van de gemeenten afzonderlijk plannen ontwikkelt voor het eigen grondgebied. Regionale samenwerking is niet alleen onontkoombaar, maar heeft ook een grote meerwaarde. Wij zullen steeds vaker onze keuzen op fysiek-ruimtelijk, economisch en sociaal terrein afstemmen in het verband van het stedelijk netwerk en in de uitvoering samenwerken met de deelnemende gemeenten (Apeldoorn, Brummen, Deventer, Gorssel, Voorst en Zutphen) en de provincies Overijssel en Gelderland.

Deze inzichten en uitgangspunten spelen een belangrijke rol in de verschillende langetermijnvisies die Deventer de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Wij denken aan het nieuwe structuurplan, de ruimtelijke perspectieven voor de Stedendriehoek, de nota wonen, het economisch businessplan. De Stadsvisie wil van deze analyses en plannen vooral het totaalbeeld geven van dit vertalen naar de concrete opgaven voor de middellange termijn. Bij het actualiseren van de Stadsvisie is gebleken dat op het sociale terrein behoefte bestaat aan een samenhangende visie voor de lange termijn. Er is sprake van veel sociaal beleid – mogelijk zelfs een overproductie van beleid op deelterreinen - maar een samenhangende visie op het geheel ontbreekt. Veranderende maatschappelij-

ke behoeften, demografische ontwikkelingen, sociale segregatie en veranderingen in de verhouding van gemeenten en instellingen nopen tot een actualisatie van het beleid. Tegen deze achtergrond hebben wij gekozen voor het ontwikkelen van een samenhangende sociale visie en de vertaling daarvan naar het voorzieningspatroon.

De opgaven van Deventer

Met gebruikmaking van de bestaande langetermijnanalyses en visies heeft Deventer een actualisatie gemaakt van zijn sterke en zwakke kanten en zich rekenschap gegeven van de ontwikkelingen die op hem afkomen. Hieruit is als belangrijkste onderwerp naar voren gekomen dat Deventer staat voor een grote inhaaloperatie ten aanzien van het basisniveau van de openbare ruimte. Het gaat om een forse investeringsopgave waarvoor de middelen in het verleden en op dit moment niet beschikbaar zijn.

De kwaliteit van de openbare ruimte is bepalend voor de leefbaarheid in vooral de oudere woonwijken maar ook van belang als vestigingsfactor voor bedrijven. Vooral in de herstructureringswijken zal een kwaliteitsslag moeten worden gemaakt. Meer dan ooit realiseert Deventer zich echter dat de herstructureringsopgave een sociale opgave is. De uitdaging is om deze wijken te transformeren tot wijken die (weer) aantrekkelijk zijn voor ouderen (zorg op maat) en gezinnen (opgroeiwijk). Uitgangspunt is dat een wooncarrière in de eigen woonwijk mogelijk moet zijn.

Deventer heeft in de loop der jaren een hoog voorzieningenniveau opgebouwd. De gemeente subsidieert veel van deze voorzieningen geheel of gedeeltelijk. In tegenstelling tot de fysiek-ruimtelijke en economische ‘pijlers’ ligt aan het gevoerde beleid geen samenhangende visie ten grondslag. Naast een fysiek-ruimtelijk structuurplan heeft Deventer behoefte aan een sociale ‘structuurvisie’ en een vertaling daarvan in de gewenste voorzieningen op buurt-, wijk- en stedelijk niveau.

Wat de voorzieningen betreft, gaat het om een forse inhaalslag; deze heeft echter geen betrekking op de financiële middelen maar vooral op het ontwikkelen van een visie en een plan waarin is aangegeven hoe te komen van het huidige naar het gewenste voorzieningenniveau. Bij dit onder-

werp speelt ook een rol dat Deventer onvoldoende inzicht heeft in de doelgerichtheid en de doelmatigheid van de gesubsidieerde instellingen. Deventer moet ook zelf veel duidelijker aangeven wat hij van de instellingen verwacht.

Ten slotte zal Deventer moeten blijven investeren in de economische dynamiek en werkgelegenheid. Deventer blijft kwetsbaar door zijn afhankelijkheid van een beperkt aantal grote

bedrijven. Naast het zorgen voor voldoende bereikbare bedrijventerreinen en de herstructurering van bestaande terreinen, ligt het accent hier op het creëren van een inspirerend ondernemersklimaat. Dit uit zich in een actieve samenwerking tussen gemeente en bedrijfsleven, maar ook in het stimuleren van de bedrijven onderling met het oog op innovatie en bedrijven en onderwijsinstellingen met het oog op een activerend arbeidsmarktbeleid.

De eerste stap in de aanpak betreft een beoordeling van de staat van de stad. Wat zijn de belangrijkste sterke en zwakke punten van de stad? En wat zijn de belangrijkste externe ontwikkelingen (kansrijk en/of bedreigend)? Ook het realisatievermogen van de stad (zijn we in staat om prioriteiten en acties daadwerkelijk tot uitvoering te brengen) hoort in deze analyse thuis. Op grond van deze analyse kunnen we de prioriteitstelling nauw aan laten sluiten bij de kenmerken van de stad en in het bijzonder bij de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

3.1 De marktpositie van Deventer

Bij de analyse van de marktpositie van Deventer concentreren we ons op het raakvlak van de GSB-pijlers economie en ruimtelijk-fysiek¹.

De beoordeling baseren we op:

- de sterke en zwakke punten van de stad
- relevante externe ontwikkelingen
- het realisatievermogen in Deventer.

Sterke en zwakke punten

De marktpositie van Deventer wordt gekenmerkt door een aantal stabiele sterke punten, zoals de geografische ligging en de uitstraling van de binnenstad. Er is echter ook een aantal punten dat de sterke positie verzwakt, waarbij met name de kwaliteit van de openbare ruimte eruit springt. Indien we ons beperken tot de meest belangrijke punten dan kan het volgende overzicht worden gegeven:

Sterke en zwakke punten 2003

Marktpositie

Sterk

- Uitstraling historische binnenstad
- Strategische ligging in relatie tot infrastructuur en achterland
- 'Stad met lef', samenwerkingsbereidheid
- Samenwerking in de Stedendriehoek
- Woon- en leefklimaat

Zwak

- Hoofdwegenstructuur
- Uitgeefbaar bedrijventerrein
- Kwaliteit openbare ruimte
- Concurrentiepositie binnenstad

¹ De niet-fysieke aspecten van de staat van de economische marktpositie komen met name in de dimensie Welvaart en ontplooiingskansen aan de orde.

Ontwikkelingen
Welke ontwikkelingen zijn van doorslaggevend belang zijn voor de marktpositie? De belangrijkste zijn:

- Ontwikkelingen**
Marktpositie
- Verbetering regionale samenwerking in de Stedendriehoek
 - Neergaande conjunctuur (ofschoon we ons hier niet blind op moeten staren: het langetermijnperspectief is doorslaggevend)
 - Vergrijzing/ontgroening, waarbij het de vraag is wat de impact van deze landelijke trend werkelijk is op Deventer
 - Toename opgelegde regels en procedures
 - Wegtrekken van ‘maak’-industrie naar lagelonengebieden
 - Regionalisering van onderwijsinstellingen
 - Wegtrekken studierichtingen onderwijs naar andere steden (terwijl de gemeente daar geen formele invloed op heeft)

Deze ontwikkelingen vormen deels bedreigingen en deels kansen voor Deventer. Het gaat erom dat er goed op wordt ingespeeld

Realisatievermogen
Bij het realisatievermogen van Deventer is gekeken naar de vraag of de gemeente wel in staat is om daadwerkelijk iets te doen aan de actuele vraagstukken. Beschikt de gemeente over de organisatie, het externe netwerk, de mensen en de middelen? Kortom: beschikt de gemeente over het realisatievermogen om werkelijk iets voor elkaar te krijgen? In het volgende overzicht zijn de belangrijkste bevindingen opgenomen.

Realisatievermogen

<i>Marktpositie</i>	
Sterk • Samenwerking in de stad • Goede overzichtelijke schaal • Betrokkenheid ambtelijk apparaat • Beheerste lokale lastendruk • Balans investeren en verdienen, niet oppotten, wel scherp zeilen	Zwak • Vertaalslag van beleid naar uitvoering – programmering • Prioritering • Projectmatig werken • Slagvaardigheid (procedures, polderen, risicomijdend) • Risicomanagement • (Europese) subsidies, private financiering

3.2 Het leefklimaat van Deventer

De dimensie Leefklimaat heeft betrekking op het raakvlak van de GSB-pijlers veiligheid/leefbaarheid en sociaal. In deze dimensie komt de nieuwe GSB-pijler veiligheid terug².

Sterke en zwakke punten
Het leefklimaat van Deventer wordt mede

bepaald door een aantal lastige problemen, zoals de sociale segregatie in de oude schil van de stad. Daarnaast krijgen we in toenemende mate te maken met druk op de voorzieningen-infrastructuur, die op zichzelf als sterk wordt gekwalificeerd, maar waarbij de vraag zich voor gaat doen naar de effectiviteit ervan.

Sterke en zwakke punten 2003

<i>Leefklimaat</i>	
Sterk • Overzichtelijke fysieke schaal • Multicultureel klimaat, contact tussen bestuur en minderheden is goed • Samenwerking binnen wijkaanpak • Burgerparticipatie in termen van vrijwilligerswerk en dergelijke	Zwak • Sociale segregatie (oude schil) • Gezondheidssituatie laagopgeleiden • Druk op voorzieningen, versnippering • Toename onveiligheidsgevoelens

Ontwikkelingen
Ook ten aanzien van het leefklimaat is een aantal dominante ontwikkelingen te onderkennen:

Ontwikkelingen

- Leefklimaat*
- Schaalvergroting uitvoeringsorganisaties in relatie tot sturing
 - Bepaalde voorzieningen verdwijnen uit wijken en dorpen
 - Vergrijzing / ontgroening
 - Behoeft aan een overheid die duidelijk optreedt, zichtbaar en slagvaardig is
 - Groei kwetsbare, moeilijke groepen
 - Een afnemende tolerantie jegens moeilijke groepen

2 Voor de ruimtelijk-fysieke staat verwijzen we naar de dimensie Omgevingskwaliteit

Realisatievermogen
Voor de dimensie leefklimaat is eveneens gekeken naar het realisatievermogen van de gemeente Deventer.

Realisatievermogen <i>Leefklimaat</i>	
Sterk - Ambities - Goede netwerkstructuur - Betrokkenheid alle partijen - Integrale aanpak herstructurering	Zwak - Positiebepaling jegens uitvoeringsorganisaties (institutioneel en competenties) - Monopolieposities van uitvoeringsorganisaties - Responsiviteit als opdrachtgever is onvoldoende. - Dreiging wegvallen I/D banen - Kosteneffectiviteit

3.3 Welvaart en ontplooiingskansen in Deventer

De dimensie welvaart en ontplooiingskansen heeft betrekking op de combinatie van de GSB-pijlers sociaal en economie.

Sterke en zwakke punten
Opvallend voor Deventer is dat er goede resultaten zijn geboekt ten aanzien van de gewenste verandering van de samenstelling van de bevol-

king. Ook hebben – vooral als gevolg van de macro-economische ontwikkelingen – de werkloosheid en armoede zich in positieve zin ontwikkeld. Desalniettemin constateren we dat de stad kwetsbaar blijft, onder meer als gevolg van een relatief laag opleidingsniveau en de afhankelijkheid van een beperkt aantal grote werkgevers.

De belangrijkste sterke en zwakke punten zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

Sterke en zwakke punten 2003 <i>Welvaart en ontplooiingskansen</i>	
Sterk - Relatief lage werkloosheid - Relatief laag armoedeniveau - Breed voorzieningenniveau - Gunstige (diverse) bevolkingssamenstelling	Zwak - Aantal werklozen zonder startkwalificatie - Kwaliteit en diversiteit winkelapparaat (t.o.v. verandering bevolking) - Kwetsbaarheid a.g.v. relatief groot aandeel werkenden bij beperkt aantal grote bedrijven - Aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt

Ontwikkelingen
Ook voor deze dimensie is een aantal dominante ontwikkelingen te onderkennen, die vooral bedreigend van aard zijn:

Ontwikkelingen <i>Welvaart en ontplooiingskansen</i>
- Conjunctuur (maar langetermijnperspectief is doorslaggevend) - Verdwijnen van 'maak'-industrie naar lagelonenlanden - Burgers ervaren te weinig keuzemogelijkheden voortgezet onderwijs - Wegtrekken studierichtingen onderwijs, zonder dat gemeente daar invloed op heeft - Vergrijzing - Als gevolg van bezuinigingen neemt draagvlak voor voorzieningen af, bovendien staat de betaalbaarheid van voorzieningen voor de mensen met de laagste inkomens onder druk - Nationale beleidswijzigingen ten aanzien van sociale zekerheid en gezondheidszorg werken lokaal door

Realisatievermogen
Het realisatievermogen van de gemeente Deventer op de dimensie Welvaart en Ontplooiingskansen kent de volgende sterke en zwakke punten.

Realisatievermogen <i>Welvaart en ontplooiingskansen</i>	
Sterk - Bundeling gesubsidieerde arbeid - Arbeidsmarktinstrumentarium (met name trajecten om mensen weer aan het werk te krijgen) - Ondernemersorganisaties - Decentralisatie rijksbudgetten - nadruk GSB-geld jeugd en onderwijs	Zwak - Monopolisten instellingen - Risicomijdend gedrag ten opzichte van instellingen, onvoldoende sanctionerend optreden - Verkokering en gelaagdheid - Projecten zijn niet 'SMART' opgezet

3.4 De omgevingskwaliteit van Deventer

De staat van de omgevingskwaliteit van de stad is te beoordelen aan de hand van de ruimtelijk-fysieke kwaliteit in relatie tot leefbaarheid en veiligheid. Ook hier komen dus aspecten van het nieuwe thema 'veiligheid' terug.

Sterke en zwakke punten 2003

Omgevingskwaliteit

Sterk

- Historische binnenstad (al maar mooier)
- Variëteit woonmilieus (ontbreken getto's)
- Nabijheid buitengebied (fietsafstand)

Zwak

- Kwaliteit openbare ruimte
- Discrepanties tussen vraag en aanbod op de woningmarkt
- Handhavingniveau is beperkt

Ontwikkelingen

Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen op dit terrein?

Ontwikkelingen

Omgevingskwaliteit

- Hogere eisen aan overheid terwijl er sprake is van een afnemende individuele verantwoordelijkheid
- Vergrijzing, ontgroening, meer inactieven
- Minder overheidsmiddelen voor de zorg waardoor het niveau van de zorg echt onder druk komt
- Functieverandering platteland

Te zien is dat hier zowel sprake is van kansrijke, als van bedreigende ontwikkelingen. Met deze ontwikkelingen dient dan ook nadrukkelijk rekening gehouden te worden in het beleid.

Realisatievermogen

Omgevingskwaliteit

Sterk

- Wijkaanpak (in te zetten voor gedragsverandering)
- Goede vermogenspositie corporaties
- Goede voorwaarden (schaal, cultuur) voor alliantievorming
- I/D banen

Zwak

- Geen geld voor echte kwaliteitssprong
- Sturend vermogen op inzet corporaties (regionalisering)
- I/D banen
- Te weinig geld voor noodzakelijke inhaalslag voor beheer openbare ruimte
- Investeringsplanning primair gericht op nieuwe projecten; niet op beheer

Sterke en zwakke punten

De omgevingskwaliteit is in de basis als positief te karakteriseren, maar er is sprake van een aantal belangrijke aandachtspunten, in het bijzonder de staat van de openbare ruimte. De belangrijkste sterke en zwakke punten zijn:

Bij het actualiseren van de Stadsvisie is veel energie gestoken in het prioriteren van de doelstellingen van de gemeente. Dit mede naar aanleiding van de **visitatiecommissie GSB, die concludeerde dat er te weinig reliëf aanwezig is in de doelstellingen van de gemeente. In de oude Stadsvisie laat de gemeente een grote ambitie zien, met veel aandacht voor, respectievelijk acties op alle relevante beleidsterreinen, waardoor het risico ontstaat dat onvoldoende duidelijk wordt waar de grote urgentie ligt. Kortom, we gaan ons in deze visie toespitsen op een beperkter aantal topprioriteiten**

Ten tweede is veel energie gestoken in het nadenken over de vraag hoe een succesvolle uitvoeringsstrategie kan worden opgezet. Immers, in het voorgaande hoofdstuk zijn de nodige kanttekeningen gemaakt bij het realisatievermogen van de stad. Algemeen uitgangspunt bij de aanpak is:

1. eerst kijken hoe er vanuit de bestaande situatie qua interne en externe organisatie beter kan worden gewerkt
 2. dan nagaan hoe andere partijen in het relevante netwerk tot ander gedrag (of investeringen) kunnen worden verleid
 3. vervolgens nagaan welke extra gemeentelijke investeringen dan nog nodig zijn.
- Dit stramien voor een concrete aanpak zal per prioriteit nader worden uitgewerkt.

Op basis van de analyse uit het voorgaande hoofdstuk komt wederom een groot aantal aandachtsgedieden naar voren. Er zijn echter vijf thema's die er uitspringen en die de gemeente tot topprioriteiten verheft:

1. openbare ruimte
 2. sociaal beleid en voorzieningen
 3. veiligheid
 4. economische dynamiek & werkgelegenheid
 5. herstructurering woonwijken.
- Deze vijf prioriteiten worden hierna uitgewerkt.

4.1 Openbare ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte in Deventer is onvoldoende. Het 'basisniveau' zou voor de gehele stad een forse impuls moeten krijgen inclusief parken, groen en speelvoorzieningen. Specifieke accenten liggen bij de herstructureringsgebieden, de entrees van de stad en de oude schil.

Het realiseren van het offensief openbare ruimte behoeft actie op vier terreinen:

1. extra middelen
 2. effectievere organisatie en uitvoering
 3. gedragsbeïnvloeding
 4. coproductie.
- Deze aspecten worden hierna toegelicht.

Extra middelen

Belangrijkste conclusie is dat het hier om een echte inhaaloperatie gaat. De nota beheer kwaliteit openbare ruimte zoals die door de Raad is vastgesteld, is feitelijk nog te sober om het basisniveau een impuls te geven. Het gaat om een forse investeringsopgave waarvoor de middelen in het verleden en op dit moment niet beschikbaar zijn (gesteld). Politieke besluitvorming over allocatie van middelen is nodig. De investeringsopgave heeft zowel betrekking op een inhaaloperatie ten aanzien van het basisniveau, als om extra middelen om een kwaliteitsslag bij nieuwe ontwikkelingen (zoals herstructurering) mogelijk te maken.

Bij het uitwerken van dit initiatief dienen we aandacht te geven aan de volgende aspecten:

- De herstructurering is een goede gelegenheid voor extra impulsen aan de openbare ruimte. Hierbij kunnen de corporaties vanuit hun verantwoordelijkheid een belangrijke rol spelen. Hierdoor kan een multiplier ontstaan in de investeringen in de openbare ruimte.
- Landelijk is sprake van enkele goede ervaringen met parkmanagement. Wellicht kunnen op basis van deze ervaringen creatieve constructies bedacht worden voor Deventer. Is het parkmanagementconcept bijvoorbeeld toepasbaar op wijkwinkelcentra en hele wijken?
- Als er een offensief openbare ruimte wordt opgezet, moet een link worden gelegd naar het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente ('geen uitkering zonder werk- principe').

Effectievere organisatie en uitvoering

Een belangrijk uitgangspunt is dat de gemeente de regie wil voeren op de kwaliteit van de openbare ruimte. Een geloofwaardige regierol is echter alleen mogelijk wanneer de gemeente een zeker basisniveau van beheer en onderhoud kan garanderen. Dit gebeurt nu niet. De verwachting bestaat dat met het huidige budget al winst kan worden geboekt door een effectievere organisatie en uitvoering. Daarnaast is voor het opschalen van de kwaliteit een forse financiële inzet vereist. Een hogere kwaliteit vraagt ook om een versterking van de organisatie.

Gedragbeïnvloeding

Investerings in de openbare ruimte moeten hand in hand gaan met gerichte inspanningen om het gedrag van mensen in die openbare ruimte te beïnvloeden. Gedrag wordt bepaald door de keten opvoeding, regelgeving, voorlichting en handhaving. Binnen deze keten ligt een hoge mate van verantwoordelijkheid bij de burger. De rol van de overheid betreft vooral een adequaat samenspel tussen campagnes (voorlichting), instrumentarium van de Deventer wijkaanpak en een verdere intensivering van toezicht en handhaving als vervolg op de recent gemaakte afspraken. Er gebeurt al heel veel op dit terrein, maar de samenhang en daarmee de effectiviteit, kan beter.

Coproductie

De gemeente wil een geloofwaardig regisseur zijn over de kwaliteit van de openbare ruimte. Dat betekent dat zij de coproductie met en tussen partijen zoals corporaties, bedrijven en bewoners moet versterken. Eerst moet duidelijk zijn wie er allemaal actief zijn in het beheer van de openbare ruimte (hier wordt op dit moment aan gewerkt). De regiefunctie kan onder meer worden versterkt door met een meldpunt te gaan werken dat het klachtenonderhoud goed aanstuurt en analyses maakt van de meldingen. De beoogde kwaliteitsniveaus moeten, gebiedspecifiek, helder benoemd en vastgesteld worden. Langs die weg kan ook het vertrouwen bij de partners groeien.

De Deventer wijkaanpak speelt een belangrijke rol in het betrekken van de bevolking bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Dit krijgt vooral een plek binnen het spoor gedragsbeïnvloeding (zie hiervoor). Echte investeringen moeten echter van professionele partijen komen.

De belangrijkste partners voor een duurzame samenwerking zijn de professionele partijen. Het gaat dan om corporaties, samenwerkende bedrijven en winkeliersverenigingen. Corporaties zijn vooral bij de herstructurering de belangrijkste partners. De investeringen van corporaties in herstructurering gebieden richten zich primair op de woningvoorraad, maar kunnen zich ook uitstrekken tot de openbare ruimte. Indien ook de gemeentelijke investeringen in de openbare ruimte bij voorrang in herstructureringsgebieden worden ingezet, ontstaat voor deze wijken en kwaliteitsimpuls (multipliereffect).

De weg naar realisatie: programmatische aanpak en helder stappenplan

Het offensief openbare ruimte vraagt 'typisch' om een programmatische aanpak. Er worden hoge eisen gesteld aan dit programma. Het moet:

- verbindingen maken tussen specifieke acties en de lijn
- sturen, alleen een coördinerende functie is te licht
- beeldbepalende acties kunnen neerzetten (dus ook eigen budget kennen)
- projectleiders faciliteren
- beheersmatig goed worden ondersteund.

In het realiseren van het offensief openbare ruimte dienen we eerst de beoogde kwaliteit te definiëren, toegespitst op de accenten: herstructurering, entrees en oude schil. Vervolgens spitst het programma zich toe op de aanpak zoals in de inleidende paragraaf geschetst:

1. eerst kijken hoe er vanuit de bestaande situatie beter kan worden gewerkt qua interne en externe organisatie
2. dan nagaan hoe andere partijen in het relevante netwerk tot ander gedrag (of investeringen) kunnen worden verleid
3. vervolgens nagaan welke extra gemeentelijke investeringen dan nog nodig zijn.

4.2 Sociaal beleid³ en voorzieningen

Voor veel onderdelen van het sociale beleid zijn doelen en middelen neergelegd in beleidsnota's, terwijl dat op andere onderdelen (nog) niet zo is. Een samenhangende, langetermijnvisie op het sociale beleid, dat gericht is op het behouden en versterken van sociale cohesie in de stad, ontbreekt echter. Het is nodig veranderende maatschappelijke behoeften, demografische ontwikkelingen en veranderingen in de verhouding tussen gemeente en instellingen te vertalen in een visie op het sociale beleid en de daarbij horende voorzieningen.

Een dergelijke visie geeft aan welke maatschappelijke doelen en effecten we willen bereiken, biedt op hoofdlijnen de richting en de samenhang aan in de verschillende beleidsnota's en geeft aan op welke (integrale) manier wij dat beleid willen uitvoeren. Daarmee biedt zij ook een kader voor de noodzakelijke besluitvorming over het voorzieningenniveau: welke voorzieningen hebben we nodig en waar (buurt-, wijk- en stedelijk niveau).

Deventer kon zich bij de ontwikkeling van de Stadsvisie 1999 beroepen op een sterk voorzieningenniveau. Intussen zet een aantal ontwikkelingen het voorzieningenniveau onder druk. Demografische en andere trends in de maatschappij leiden tot een veranderende behoefte aan voorzieningen in de toekomst. Tegelijkertijd ontbreekt het aan voldoende inzicht in de kosteneffectiviteit van de verschillende voorzieningen: de indruk bestaat dat er efficiëntiewinst kan worden geboekt. Ook in het licht van de bezuinigingen is het noodzakelijk te bezien welke voorzieningen (nog) nodig zijn en of zij efficiënt werken.

Daarnaast is de relatie tussen gemeente en instellingen op twee manieren veranderd: bij de instellingen is er schaalvergroting en regionalisering, terwijl er anderzijds in toenemende mate een beroep wordt gedaan op de gemeente om een regierol op zich te nemen op terreinen waar zij geen directe (financiële) invloed op heeft. Het voorzieningenbeleid is toe aan een herijking. Het

opstellen van een samenhangende visie op het sociale beleid en een vertaling daarvan naar het voorzieningenniveau is daarom prioriteit.

Bij het vertalen van het sociale beleid naar het gewenste voorzieningenniveau laten we ons leiden door de volgende thema's:

1. bereik en doelmatigheid voorzieningenniveau
 2. aansturing regionale voorzieningen
 3. rolverdeling gemeente en organisaties (regiefunctie en dergelijke)
 4. herstructurering.
- Deze thema's worden hierna toegelicht.

Bereik en doelmatigheid voorzieningenniveau

Hier is de vraag aan de orde op welk niveau de gemeente voorzieningen die zij momenteel geheel of gedeeltelijk subsidieert, kan en wil garanderen. Uitgangspunt is hierbij dat de gemeente het huidige hoge niveau wil handhaven, enerzijds om sociale cohesie en maatschappelijke integratie te bevorderen, anderzijds omdat het voorzieningenniveau één van de factoren is waarmee de stad de midden- en hogere inkomens kan binden. In dit proces zal de school niet alleen uit het oogpunt van goed onderwijs maar ook als spilfunctie in de buurt een bredere maatschappelijke rol kunnen spelen. Onderzocht dient te worden wat het bereik is van voorzieningen op buurt-, wijk- en stedelijk niveau en hoe het staat met de kosteneffectiviteit van deze voorzieningen. De beoogde effectiviteit kan worden ontleend aan de maatschappelijke doelstellingen zoals verwoord in de programmabegroting. Uit de analyse dient een vertaalslag te worden gemaakt naar een voorzieningenplanning (soort businessplan), inclusief financiële taakstelling.

Versterken aansturing regionale voorzieningen

Een belangrijk deel van de voorzieningen voor de Deventer bevolking is gaan opereren op een grotere en bovenlokale schaal. Hierdoor zijn de mogelijkheden voor beïnvloeding en aansturing anders van aard geworden. Er dienen nieuwe vormen van effectieve sturing te worden ontwikkeld, onder meer binnen het stedelijk netwerk Stedendriehoek.

³ Hier worden de beleidsprogramma's *Opvang en zorg, Jeugd en onderwijs, Samenlevingsopbouw, Kunst en cultuur en Sport* bedoeld.

Rolverdeling gemeente en organisaties

Integrale aanpak betekent samenwerking tussen instellingen onderling en met de gemeente, maar hoe die samenwerking vorm kan krijgen is per beleidsterrein verschillend. De samenhangende visie op de beleidsprogramma's biedt hiervoor hoofdlijnen en uitgangspunten, maar de aanpak krijgt vooral vorm in afspraken en convenanten per beleidsprogramma.

Herstructurering

In het kader van de herstructurering dienen op korte termijn oplossingen gevonden te worden voor diverse voorzieningen zoals brede scholen, zorgvoorzieningen en gezondheidscentra. Dit vraagt om herijking van voorzieningen, inclusief het herschikken van budgetten.

De weg naar realisatie: resultaatgerichte aanpak

Het opstellen van een samenhangende visie op het sociale beleid heeft de eerste prioriteit, de overige hiervoor vermelde aspecten (bereik en doelmatigheid, aansturing, rolverdeling en herstructurering) zijn hiervan een afgeleide. De visie moet eind 2004 gereed zijn.

4.3 Veiligheid

Binnen het veiligheidsbeleid zijn twee prioriteiten te onderkennen:

- 1. ontwikkeling stadstoezicht
- 2. samenhang in veiligheidsketen.

Deze prioriteiten worden hierna toegelicht.

Ontwikkeling stadstoezicht

Een van de belangrijkste doelen van het veiligheidsbeleid is te komen tot een kwalitatief en kwantitatief goed toezicht en goede handhaving in de openbare ruimte. Daartoe is de afdeling Stadstoezicht opgericht. Het verder ontwikkelen van deze afdeling heeft een hoge prioriteit. Betrokkenheid van onder meer de burgers bij de inzet van de toezichthouders moet een belangrijke rol blijven spelen. Het is wenselijk te komen tot verdere uitbreiding van bevoegdheden.

Samenhang in veiligheidsketen

Voorts is het van belang een goede samenhang in de veiligheidsketen tot stand te brengen of te verbeteren. De veiligheidsketen loopt van preventie tot repressie en nazorg. Er zullen initiatieven worden ontwikkeld om de verantwoordelijkheid op het

gebied van preventie burgers/-ondernemers/instellingen meer inhoud te geven. Mede onder invloed van de recent afgesloten prestatiecontracten raken veel van de verschillende politieke en justitiële partners (politie, OM, reclassering, halt etc.) sterker op repressie georiënteerd. De gemeente heeft hierop slechts beperkte invloed. Het gaat hierbij immers om rijksprioriteiten.

De gewenste verbetering in de samenhang binnen de keten concentreert zich met name op de thema's binnen het veiligheidsbeleid. Het is van belang bij prioriteitenstelling te streven naar continuïteit van de thema's. Dit betekent dat we aansluiting voorstaan bij de reeds vastgestelde thema's als: bestrijding geweld op straat, veilig winkelen en werken, aanpak huiselijk geweld, woninginbraken, overlast (jongeren), veelplegers en autodielicten/-fietsendiefstallen.

Er vindt volledige aansluiting plaats tussen de meerjarennota veiligheidsbeleid en het uitvoeringsprogramma GSB.

De weg naar realisatie: een nieuw meerjarenprogramma met krachtige uitvoeringslijnen

In de komende periode moet een nieuw meerjarenprogramma worden gemaakt. Hierbij zijn de volgende zaken belangrijk:

- integraliteit van de aanpak: met name positie in de keten preventie-repressie, met specifieke aandacht stadstoezicht
- relatie met de ketenpartners
- toezicht en handhaving scherper profileren
- verdere verdieping invulling eigen verantwoordelijkheid burgers
- uitwerking bestaande thema's met toetsbare resultaten.

Veiligheid gaat programmatisch worden aangepakt. De breedte van het programma (sectoroverstijgend en betrokkenheid van veel afdelingen) legitimeert een programmatische benadering. Veel van de intern betrokkenen willen afspraken maken met de ketenpartners. Goede afstemming en coördinatie zijn hierbij belangrijk.

Politiek-bestuurlijk gezien is er grote behoefte aan sterkere sturing en echte invloed op wat er daadwerkelijk gebeurt. In het verlengde hiervan is de politieke herkenbaarheid groter en is het helder via welke lijn de portefeuillehouders kunnen worden aangesproken.

4.4 Economische dynamiek en werkgelegenheid

Een lokale overheid heeft slechts beperkt invloed op het verloop van de lokale economische conjunctuur. In de kern kan de gemeente, met haar partners, optimale omstandigheden creëren voor het bedrijfsleven en het functioneren van de arbeidsmarkt. De gemeente is zich bewust van deze beperkte invloed en zal zich concentreren op die zaken waarop zij ook feitelijk invloed heeft.

Behoud en groei van de werkgelegenheid zullen primair tot stand moeten komen vanuit de vraag van het bedrijfsleven. De gemeente kan impulsen bieden aan het vestigingsklimaat langs zowel fysieke als niet-fysieke weg. Op die manier kan de economische dynamiek worden gestimuleerd, uitmondend in behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid. Ook een goed functionerende arbeidsmarkt is belangrijk voor die economische dynamiek. De Deventer arbeidsmarkt kent op dit moment een zekere eenzijdigheid:

- Aan de aanbodzijde zien we een niet-normale verdeling: de top is redelijk goed vertegenwoordigd en de onderkant ook. De midden-groepen zijn echter veel beperkter aanwezig.
- Ook aan de vraagkant is sprake van een zekere eenzijdigheid: de werkgelegenheid concentreert zich in een aantal sectoren. Bovendien zijn er enkele zeer grote werkgevers. Dit maakt dat het economische weerstandsvermogen van de gemeente beperkt is. Anders gezegd: er is sprake van een zekere kwetsbaarheid in het economische profiel.

Effectiviteit op het terrein van economische dynamiek en werkgelegenheid vraagt om een integrale benadering. Deze bestaat uit drie componenten:

- 1. verbetering vestigingsklimaat: fysieke randvoorwaarden creëren voor vestiging en behoud van bedrijven
- 2. verbetering ondernemersklimaat: impulsen bieden voor goede samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en gemeente
- 3. integraal arbeidsmarktbeleid: optimale afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Verbetering vestigingsklimaat (fysiek)

Het verbeteren van het vestigingsklimaat richt

zich primair op het aanbieden van een geschikt aanbod van bedrijventerreinen. Ondanks de huidige economische situatie is dit een speerpunt. Deventer beschikt immers nu niet over een adequaat aanbod. Vooral de ontwikkeling van de bedrijventerreinen A1 en Linderveld moeten soelaas bieden. Daarnaast richten de fysieke maatregelen zich op het op een hoger peil brengen van de kwaliteit van bedrijventerreinen door herstructurering en het op peil houden door verdere uitbouw van bedrijvenparkmanagement. Daarbij gaat het ook om een goede bereikbaarheid in brede zin en het initiëren van breedbandinfrastructuur op bedrijventerreinen.

Verbetering ondernemersklimaat (niet-fysiek)

Deventer bedrijven moeten ervaren dat het in Deventer goed ondernemen is en dat de gemeente hierin een goede partner is. De gemeente kan hiertoe impulsen bieden, vooral door zich meer extern gericht op te stellen en een meer ondernemersgerichte houding aan te nemen. Elementen hierin zijn het verder uitbouwen van parkmanagement, adequate gemeentelijke dienstverlening via bedrijvenloket en proactief accountmanagement, intensivering van het startersbeleid, verdere positionering van de culturele voorzieningen in de stad als drager voor economische ontwikkelingen en het faciliteren van netwerken tussen bedrijven onderling en de samenwerking tussen bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen.

Bij het op de markt komen van de nieuwe bedrijventerreinen is gerichte acquisitie op zijn plaats. Door nieuwe bedrijfsvestigingen wordt de werkgelegenheidsontwikkeling gestimuleerd en worden impulsen geboden voor de vraagkant van de arbeidsmarkt. Aangezien het imago van Deventer achterblijft bij de goede resultaten en aanpak van de afgelopen jaren, wordt overwogen, gekoppeld aan de acquisitie, een gerichte imagocampagne te houden.

Integraal arbeidsmarktbeleid

Primair is het beleid gericht op uitkeringsbeleid dat leidt tot activering. Het doel hiervan is een plek op de arbeidsmarkt te realiseren voor mensen die een uitkering krijgen. Het adagium mag luiden: 'geen uitkering zonder werk'. Dit uitkeringsbeleid is belangrijk omdat naar verwachting de komende periode de werkloosheid verder zal groeien.

Voor een succesvol arbeidsmarktbeleid zullen

vraag en aanbod maximaal op elkaar moeten aansluiten. De rol van de gemeente hierin is vooral voorwaardenscheppend. Andere partners (onderwijs, bedrijfsleven) zullen hier vooral inhoud aan moeten geven. Daarnaast neemt de gemeente in de ketensamenwerking van arbeidsbemiddeling en –toeleiding de rol van regisseur. In die samenwerking wordt de gehele doelgroep van werkzoekenden bediend. Een belangrijke ontwikkeling is dat de industriële werkgelegenheid voor een belangrijk deel zal verdwijnen. De kwalificaties op de arbeidsmarkt moeten daarom veranderen. De resultaten van het scholings-offensief op het gebied van startkwalificaties zullen in het integraal arbeidsmarktbeleid worden verdisconteerd. Het is belangrijk de hierin opgebouwde relaties en methodiek goed te verankeren en als netwerk actief te blijven benutten. Daarnaast is de intentie de vraag vanuit het bedrijfsleven beter af te stemmen op het aanbod. Hier ligt de verbinding met het vestigings- en ondernemersklimaat. Gerichte acquisitie kan aanknopingspunten bieden, maar ook een goed ondernemersklimaat, waarin bijvoorbeeld leerwerkplekken worden gestimuleerd.

De weg naar realisatie: uitwerking in kader van actualisatie businessplan en nadere inkleuring van het arbeidsmarktbeleid

Het programma economische dynamiek en werkgelegenheid kent twee pijlers. Enerzijds het verbeteren van het vestigings- en ondernemersklimaat en anderzijds die van het arbeidsmarktbeleid. De aanpak van het vestigings- en ondernemersklimaat wordt uitgewerkt in het kader van het actualiseren van het economisch businessplan. Deze uitwerking moet interactief met de partners vorm krijgen. Het bestaande businessplan vormt dan ook het kader voor de verdere uitwerking. Het integrale arbeidsmarktbeleid en de daaruit voortvloeiende acties worden parallel uitgewerkt. De 'lokale agenda van de toekomst' is hiervoor het vertrekpunt. Beide pijlers zullen samenkomen in de uitwerking van het programma economische dynamiek en werkgelegenheid.

4.5 Herstructurering woonwijken

Deventer staat de komende tien à vijftien jaar voor een forse herstructureringsoperatie in een aantal oudere stadswijken. De aanleiding hiervoor is de ongewenste eenzijdigheid die in de

naoorlogse wijken is ontstaan. De eenzijdigheid heeft betrekking op de bevolkingssamenstelling, de woningvoorraad (veel woningen zijn op en voldoen niet meer aan de huidige eisen) en het voorzieningenniveau. De herstructurering van de woningvoorraad kan bijdragen aan een hogere sociale kwaliteit. Maar voor het verbeteren van cohesie, buurtbinding, levendigheid, leefbaarheid en veiligheid is meer nodig dan een aanpak van woningen en openbare ruimte. Naast het basisprogramma voor lokaal sociaal beleid, zoals dat in alle wijken wordt aangeboden, zijn specifieke inspanningen, met name op het terrein van het samenleven van bewoners, in de ontwikkelingsgebieden nodig. Daarmee is het doel van de herstructurering het creëren van goede woonmilieus, woonmilieus waarin je oud kunt worden maar ook je kinderen wilt laten opgroeien. Hiertoe is het sociaal programma ontwikkelingsgebieden opgesteld. Breed is ook de behoefte om de programmeringsfunctie voor voorzieningen te versterken en in de volle breedte van het voorzieningenniveau te gaan bekijken.

Gemengd bouwen kan bijdragen aan meer integratie tussen bewoners met verschillende maatschappelijke achtergronden. Bij integratie wordt niet alleen gedacht aan autochtoon/allochtoon maar meer aan kansarm/kansrijk. Menging van woonmilieus staat dus centraal. De herstructureringsopgave betreft circa vierduizend woningen. Een voorlopige prognose is dat het hier bij circa 2500 woningen om sloop/nieuwbouw gaat. Op dit moment zijn er lange wachttijden voor goedkope huurwoningen. Er is praktisch geen leegstand. Dit roept de vraag op naar woningproductie. Doorstroming en tijdelijk huisvesting bij sloop/nieuwbouw kunnen alleen wanneer de woningproductie echt op gang komt.

Wij sluiten aan bij de 56-wijkenbenadering van het ministerie van VROM die tot doel heeft herstructurering te versnellen door inzet van extra expertise, fiscale vrijstellingen, organisatiemodellen en experimenten. De twee herstructureringswijken Rivierenwijk en Keizerslanden behoren hiertoe. De herstructurering zoals hier besproken gaat over woonwijken. De herstructurering van bedrijventerreinen maakt hiervan geen onderdeel uit.

Bij de aanpak van de herstructureringsopgave zijn twee accenten te onderkennen:

1. herstructurering integraal aanpakken
2. herstructurering vraagt om coproductie.

Herstructurering integraal aanpakken

Voor de herstructureringsgebieden worden ontwikkelingsvisies gemaakt. Een belangrijke stap, maar hierna begint het echte werk pas. De ontwikkelingsvisies kennen hoge ambities, die om een integrale aanpak vragen. Bij integraliteit gaat het in ieder geval om: binding midden- en hogere inkomens (overigens niet op elke plek), voorzieningen op maat, gedrag in de nieuwe wijk, aanpak infrastructuur en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte.

Een onderdeel van de aanpak is een actualisatie van de analyse. De woningvoorraad is continue aan verandering onderhevig. De uitgangspunten voor het aantal nieuw te bouwen woningen in de verschillende categorieën (huur-koop, duur-goedkoop etc.) zullen periodiek worden getoetst en eventueel bijgesteld op basis van recente woningbehoeftenonderzoeken.

De operatie is complex en lastig. Tegelijkertijd is er sprake van een echt 'beleidsraam': bijna alle voorgaande prioriteiten komen samen bij herstructurering. Door een adequate aanpak van de herstructurering kan de gemeente ook veel van de andere topprioriteiten in deze stadsvisie realiseren.

Herstructurering vraagt om coproductie

Veel van de woningen in de betrokken wijken zijn corporatiebezit. Vooral in de Rivierenwijk. Het streven is om die eigenaren in een aantal gevallen bij de aanpak van de herstructurering te betrekken.

De gemeente heeft de ambitie de regie te voeren op de leefbaarheid in de wijken. We hebben nog onvoldoende zicht op echt effectieve interventies in de opbouw van wijken, het voorzieningenniveau en de inzet op de openbare ruimte. Het verbeteren van de openbare ruimte is, net als herstructurering, één van de topprioriteiten van de Stadsvisie. In de herstructureringsgebieden zijn de corporaties daarbij een belangrijke partner. Door de gecoördineerde inzet van middelen van gemeente en corporaties kan voor

deze gebieden aan de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls worden gegeven.

De weg naar realisatie: afspraken maken over uitvoeringsorganisatie

Nu de ontwikkelingsvisies naar uitvoering gebracht moeten worden, zijn creativiteit in en visie op samenwerking nodig. Het gaat dan om zaken als vormen van samenwerking en sturen op en benutten van de verdien capaciteit van corporaties. Begin 2004 worden hierover afspraken gemaakt.

Een belangrijk aandachtspunt betreft voorts het organiseren van een kwalitatief goede ambtelijke aansturing van deze mega-operatie. Er is een samenhangende aansturing nodig van uiteenlopende gemeentelijke taken, op ruimtelijk-fysiek gebied (wonen, stedenbouw, verkeer, planologische procedures), op sociaal gebied (voorzieningen, sociale structuur) en bij het inrichten en het beheer van de openbare ruimte. Dit vraagt om een projectmatige aanpak.